

جریان نگاشت (۹)

تکنوکراسی با طعم لیبرالیسم

مروری بر گفتمان و کارنامه تکنوکرات‌ها در جمهوری اسلامی ایران

به قلم:

محمد جواد اخوان

قلم‌ها را بزم‌انگیزان کفر صادقین
www.BORHAN.ir

سرشناسه : اخوان، محمدجواد، ۱۳۶۶ -
 عنوان و نام پدیدآور : تکنوکراسی با طعم لیبرالیسم: مروری بر گفت‌وگوها و کارنامه تکنوکرات‌ها در جمهوری اسلامی ایران/ نویسنده
 محمدجواد اخوان؛ [برای] اندیشکده برهان.
 مشخصات نشر : تهران: دیدمان، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ۱۳۶ص: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۳۴-۶۰-۴
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه:ص: [۱۳۴] - ۱۳۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 عنوان دیگر : مروری بر گفت‌وگوها و کارنامه تکنوکرات‌ها در جمهوری اسلامی ایران.
 موضوع : ایران -- سیاست و حکومت -- قرن ۱۴
 موضوع : ۲۰th century -- Iran -- Politics and government
 موضوع : حزب کارگران سازندگی ایران
 موضوع : تکنوکراسی
 موضوع : Technocracy
 موضوع : رشد اقتصادی-- ایران -- جنبه‌های سیاسی
 موضوع : Economic development-- Iran -- Political aspects
 موضوع : سرمایه‌داری -- ایران
 موضوع : Capitalism -- Iran
 موضوع : روشنفکران -- ایران -- قرن ۱۴
 موضوع : ۲۰th century -- Intellectuals -- Iran
 شناسه افزوده : اندیشکده برهان
 رده‌بندی کنگره : DSR۱۵۰۱/الف۳ت۸ ۱۳۹۷
 رده‌بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۲۴
 شماره کتاب‌شناسی ملی : ۵۲۷۰۳۷۲

اندیشکده
 برهان

پل حافظ تبریز، تهران، کنگره صالحین

www.BORHAN.ir

انتشارات دیدمان

عنوان: تکنوکراسی با طعم لیبرالیسم
 نویسنده: محمدجواد اخوان
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۳۴-۶۰-۴
 نشر: دیدمان
 تاریخ انتشار: ۱۳۹۸
 نوبت چاپ: اول
 شمارگان: ۱۰۰۰
 قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

www.DidemanBook.ir

www.BORHAN.ir

info@borhan.ir

تهران، چهارراه شهید لوسائنی، خیابان بوستان،
 کوچه نسترن، پلاک ۳۲، واحد ۴

تلفن: ۰۲۱-۲۶۱۵۳۲۹۱

پیامک: ۱۰۰۰۰۲۸۷

کلیه حقوق این اثر متعلق به «اندیشکده برهان» است و هرگونه نقل مطالب از آن صرفاً با ذکر منبع مجاز است.

فهرست

مقدمه ۷

فصل اول

تکنوکراسی ۹
تکنوکرات‌ها کیست‌اند؟ ۱۰
تکنوکراسی ایرانی ۱۲
تکنوکرات‌ها و انقلاب اسلامی ۱۴

فصل دوم

کارگزاران سازندگی؛ تکنوکرات‌های ایرانی ۱۷
تکنوکرات‌هایی به نام کارگزاران ۱۷
پیامدهای سیاسی-اجتماعی ۲۳
۱- حوزه فرهنگ ۲۷
۲- حوزه سیاست ۲۷
۳- حوزه اقتصاد ۲۸
شکل‌گیری کارگزاران ۳۱
محفلی برای مدیران سازندگی ۳۸
منابع مالی ۴۴
ایده سه دوره شدن ریاست جمهوری در ایران ۴۵
واکنش جریان‌ات سیاسی به این طرح ۴۷
تغییر قانون اساسی به چه قیمتی؟ ۴۷
فراز و فرود کارگزاران ۴۹

فصل سوم

گفتمان و مواضع تکنوکرات ها	۵۷
اسلام لیبرال!	۵۸
مدرنیسم، مدرنیزاسیون، توسعه	۶۷
نظام جمهوری اسلامی	۷۰
ولایت فقیه	۷۱
مخالفان داخلی نظام	۷۳
سازگاری اندیشه تکنوکراتیک و تفکر سنتی	۷۴
پیوند روشنفکری سکولار با کارگزار تکنوکرات	۷۷

فصل چهارم

رویکردها و کارنامه دولت سازندگی	۸۱
الف) رویکردها و کارنامه فرهنگی سیاسی	۸۳
نگاهی به تحولات سیاسی فرهنگی	۸۳
خط بازگشت ضد انقلاب به وطن	۸۸
طیف اقتصادی	۹۰
طیف فرهنگی	۹۰
طیف سیاسی	۹۰
لیبرالیسم فرهنگی در پناه تکنوکراسی	۹۲
شبیخون فرهنگی	۱۰۳
ب) رویکردها و کارنامه اقتصادی	۱۰۸
سیاست تعدیل اقتصادی	۱۱۱
خصوصی سازی یا اختصاصی سازی!	۱۱۷
تجمل گرایی و مصرف گرایی	۱۲۹
کتاب نامه	۱۳۴

رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (قدس سره)

آن روزی که دولت ما توجه به کاخ پیدا کرد، آن روز است که باید ما فاتحه دولت و ملت را بخوانیم. آن روزی که رئیس جمهور ما خدای نخواستہ، از آن خوی کاخ نشینی بیرون برود و به کاخ نشینی توجه بکند، آن روز است که انحطاط برای خود و برای کسانی که با او تماس دارند پیدا می شود. آن روزی که مجلسیان خوی کاخ نشینی پیدا کنند خدای نخواستہ، و از این خوی ارزنده کاخ نشینی بیرون بروند، آن روز است که ما برای این کشور باید فاتحه بخوانیم. ما در طول مشروطیت از این کاخ نشین ها خیلی صدمه خوردیم. مجلس های ما مملو از کاخ نشین بود و در بینشان معدودی بودند که از آن کاخ نشین ها بودند، و همین معدودی که از کاخ نشین ها بودند از خیلی از انحرافات جلو می گرفتند و سعی می کردند برای جلوگیری. آن روزی که توجه اهل علم به دنیا شد و توجه به این شد که خانه داشته باشم چطور، و زرق و برق دنیا خدای نخواستہ در آن ها تأثیر بکند، آن روز است که باید ما فاتحه اسلام را بخوانیم.

رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

کسانی هستند که تلاش می‌کنند و حقیقتاً در صدد این هستند که طبقه ممتاز جدیدی در نظام جمهوری اسلامی به وجود آورند. به خاطر انتخاب‌ها و انتصاب‌ها و زرنگی‌ها و دست و پاداری‌ها و مشرف بودن بر مراکز ثروت، و از طریق نامشروعی که با زرنگی آن را یاد گرفته‌اند، به اموال عمومی دست بیندازند و یک طبقه‌ای جدید - طبقه ممتازان و مرفه‌ان بی‌درد - درست کنند. نظام اسلامی، با مرفه‌ان بی‌درد و معارض و منحل، آن‌طور برخورد سختی کرد؛ حال از درون شکم نظام اسلامی، یک طبقه مرفه بی‌درد جدید طلوع کند! مگر این شدنی است؟! به فضل پروردگار، مخلصان انقلاب و اسلام نخواهند گذاشت که چنین انحراف‌های بزرگی به وجود آید.

بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان نیروی انتظامی ۱۳۷۶/۴/۲۵

مقدمه

تحولات معاصر ایران نشانگر برآمدن اندیشه و گفتمان‌های گوناگونی است که هر یک دوره‌ای داعیه دارانی داشته‌اند و حتی برخی توانسته‌اند پله‌های ترقی را برای پذیرش در میان خواص و بلکه عموم جامعه پیدا کنند و اما دوره‌ای دیگر خورشید بخت این گفتمان غروب کرده است و جای خود را به اندیشه‌ای دیگر سپرده‌اند. شاید بتوان دلیل این ناپیداری این گونه تفکرات را در زاویه دانست که با اندیشه اصیل اسلامی داشته‌اند. اندیشه‌ای برخاسته از تعالیم انبیاء و راه روشن وحی است و عموم توده‌های ملت ایران آن را با دل و جان پذیرفته‌اند.

در این میان انقلاب اسلامی که حرکت عظیم و حماسی مردم ایران و برخاسته از آرمان‌های ناب اسلامی بود توانست احیاگر حکومت دین بر عرصه جامعه و سیاست باشد و نه تنها در این عرصه به ارتجاع مدرنیسم و پست مدرنیسم مبتلا نگشته است، بلکه با گذشت سه دهه از آن همچنان داعیه دار پیام توحیدی در منطقه و جهان بوده و به الگویی برای ملل آزاده و مستضعف بدل گشته است. راز این پایداری و رشد را در باید اندیشه ناب اسلامی که امام خمینی (ره) منادی آن بود دانست.

انقلاب اسلامی ایران از اساس انقلابی فرهنگی و اندیشه بنیان بود و همین ویژگی بارز بود که موجبات به چالش کشیدن گفتمان شرق و غرب و عالم و نظم نوین جهانی را فراهم آورد. بی شک غلبه بر یک اندیشه مستحکم و بنیان مرصوص تنها در بدل‌سازی و مقابله با مثل ممکن است و این چنین بود که متفکران و طراحان اندیشکده‌های

منزعه نرم دشمن دست به کار شدند تا با بازتولید اندیشه‌های ضد توحیدی عصر رنسانس و ترجمان آن به ادبیات اسلامی-ایرانی گونه‌ای از تقابل نرم را در حوزه گفتمان و اندیشه با انقلاب اسلامی به نمایش گذرانند. اندیشه‌های متفکران مدرن و پست مدرن غربی که این بار از زبان به اصطلاح روشنفکران وطنی بازگویی می‌شد با حرکتی خزننده در داخل کشور طرح می‌شد و آرام آرام تمایلاتی به آنان در میان برخی نخبگان و حتی متولیان امر مشاهده می‌شد.

بدین ترتیب در دهه دوم عمر انقلاب شاهد بروز نوعی گفتمان جدید بودیم که به بهانه بازسازی، توسعه و جبران عقب ماندگی‌های مادی کشور، شیفتگی عجیبی به پیاده سازی مدل‌ها و نسخه‌های تجویز شده غربی داشته‌اند و در مسیر این فرایند گذاری از گفتمان ناب اسلام و انقلاب به گفتمانی جدید که از آن می‌توان با عنوان گفتمان «تکنوکراسی» یاد کرد، نموده‌اند. تکنوکرات‌ها-پیشگامان حاکم‌سازی رویکرد جدید- به تدریج در حوزه‌های قدرت سیاسی اقتصادی اجتماعی نفوذ کرده و با وجود پیوندهای خانوادگی و راهبردی با برخی ارباب قدرت و خواص تحولات مهمی را در دهه دوم و سوم انقلاب رقم زدند که آخرین آن فتنه سال ۱۳۸۸ بود. در این کتاب برآنیم تا با بضاعت محدود گوشه‌هایی از لایه‌های فکری و کارنامه تکنوکرات‌ها را در جمهوری اسلامی ایران ورق بزنیم. امید آن که مورد رضایت خداوند متعال و مفید حال خوانندگان محترم قرار گیرد.

و آخر دعونا ان الحمد لله رب العالمین